

1. TV-serie

13 in de oorlog.

Een tv-jeugdprogramma van de NPS. In het seizoen 2009-2010 uitgezonden op Z@PP. De serie gaat over jongeren in de Tweede Wereldoorlog. In de gespeelde delen van elke aflevering staat de oorlogsbeleving van een 13-jarige centraal.

Een uitzending duurt ongeveer 20 minuten.

- ☐ Aflevering 1: Een stad in brand (Inval Duitsers)
- ☐ Aflevering 2: Bezetting (Duitsland de baas - Leven gaat gewoon door)
- ☐ Aflevering 3: NSB
- ☐ Aflevering 4: Naar Engeland (Weg naar vrijheid)
- ☐ Aflevering 5: Verraad en Verzet (Geheim)
- ☐ Aflevering 6: Joden (Anne Frankhuis)
- ☐ Aflevering 7: Gewapend verzet (Onderduikers)
- ☐ Aflevering 8: Vernietiging (Auschwitz en Birkenau)
- ☐ Aflevering 9: Arnhem (Parachutisten bij Arnhem)
- ☐ Aflevering 10: De Hongerwinter (tekort aan voedsel)
- ☐ Aflevering 11: Indië (bezet door Japan)
- ☐ Aflevering 12: Bevrijding
- ☐ Aflevering 13: Na de oorlog (Joodse jongen keert terug!)

N.a.v. de televisieserie is ook een boek uitgekomen.

13 in de Oorlog is het boek naar de gelijknamige televisieserie waarin kinderen in de Tweede Wereldoorlog centraal stonden. Het verhaal wordt verteld vanaf een groot aantal plaatsen in de wereld. Rotterdam, Westerbork, Londen, Jakarta en Auschwitz: stuk voor stuk plaatsen waar de dramatische gebeurtenissen van de laatste grote wereldoorlog zich voltrokken. Het boek staat vol met weetjes, emotionele dagboekfragmenten, unieke getuigenissen en aangrijpende observaties. En altijd probeert de schrijver dicht bij de gevoelens en de interesses van gewone kinderen te blijven. Hoe voelt het om honger te hebben; om nachten in schuilkelders door te brengen; om kind te zijn van een NSB'er, om onder te moeten duiken en maanden, soms jaren niet naar buiten te kunnen, om te helpen in het verzet, om de bevrijding te vieren en voor het eerst in je leven chocola te proeven? Kortom, hoe is het om kind te zijn in oorlogstijd? Op deze vraag, en nog veel meer, vinden kinderen in dit boek de antwoorden. Het fraai vormgegeven boek bevat meer dan honderd foto's. Deze, soms hartverscheurende, soms vertederende, soms romantische beelden maken het verhaal van de Tweede Wereldoorlog compleet.

2. Sites op internet

Algemeen

<http://www.jeugdbieb.nl/rubriek.php?rID=236&srID=311>

<http://entoen.nu/tweedewereldoorlog/verwijzingen/websites>

<http://www.regiocanons.nl/noord-brabant> (zie: Blikken op Brabant en Veghel)

www.oorloginblik.nl (filmfragmenten)

[www.4en5mei/educatie/lesmateriaal/basisonderwijs/adopteer een monument](http://www.4en5mei/educatie/lesmateriaal/basisonderwijs/adopteer_een_monument)

Informatie over de diverse interneringskampen zoals bijv. Auschwitz en kamp Vught:

<http://www.oudzelhem.nl/oorlog/oorlogsfoto/omschrijving.htm>

<http://www.tweedewereldoorlog.nl/bronnen/educatief-materiaal/>

<http://www.lesmateriaalvoorhoogbegaafden.com/uploads/8/5/8/1/8581288/lesboekwoii.pdf>

<http://www.duitslandweb.nl/onderwijs/lesmateriaal/2012-2013/geschiedenis/herdenking-in-duitsland.html>

Informatie bij verzetsmusea

<http://www.verzetsmuseum.org/museum/nl/kinderen> (goede site)

www.verzetsmuseum.org/museum/nl/exposities/verzetsmuseum-junior

<http://www.verzetsmuseum.org/museum/nl/museum> (verzetsmuseum Amsterdam)

http://www.verzetsmuseum.org/jongeren/d_day/market_garden (verzetsmuseum Arnhem)

<http://www.oorlogsmuseum.nl/> (oorlogsmuseum Overloon)

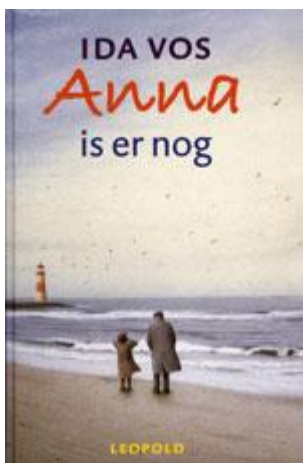
<http://www.herdenking.nl/nieuw/index.php/links/33-links-oorlogsmusea> (oorlogsmusea waaronder bevrijdende vleugels Best)

3. Informatie over leesboeken over WO II

Zie www.leesplein.nl

Enkele boeken voor kinderen van 9-12 jaar

Anna is er nog

Schrijver: [Ida Vos](#)

In de Tweede Wereldoorlog moet Anna zich verbergen voor de Duitsers. Maar als de oorlog voorbij is, is het voor haar heel moeilijk om weer vertrouwen te krijgen in de mensen.

Aantal bladzijden: 135

Anna's oorlog

Schrijver: [Beatrijs Nolet](#)

Nooit krijgt Anna antwoord op haar vragen. Haar ouders denken zeker dat ze nog een klein kind is! Toch wil ze weten wat er vroeger, in de oorlog, gebeurd is. Dan vindt ze een boek van haar overgrootmoeder...

Aantal bladzijden: 192

Bommen op de dierentuin

Schrijver: [Wilma Degeling](#)

Illustrator: [Helen van Vliet](#)

Jacob vindt het eerst wel spannend als er bommen vallen op Rotterdam. Oorlog! Maar wanneer de bommen op de dierentuin vallen, is dat gauw voorbij. Samen met oom Kees, die oppasser in de dierentuin is, probeert hij dieren in veiligheid te brengen. Maar de bommen blijven komen...

Bommen op ons huis

Schrijver: [Martine Letterie](#)

Begin mei 1940 bombardeerden de Duitsers Rotterdam. Dat was het begin van de Tweede Wereldoorlog in Nederland. Zeeland capituleerde niet. Dat is een vergeten stuk van de Tweede Wereldoorlog, net als het bombardement dat ná Rotterdam nog kwam: op Middelburg. (B)

Lees ook de andere vijf boeken die deel uitmaken van het project '[Vergeten oorlog](#)'.

Aantal bladzijden: 118

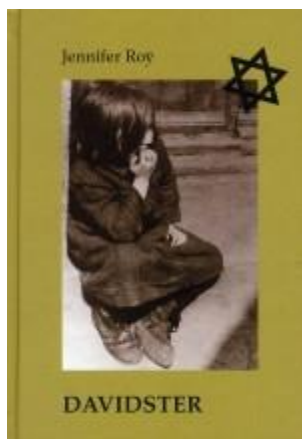
Buiten is het oorlog: Anne Frank en haar wereld

Schrijver: [Janny van der Molen](#)

Illustrator: Martijn van der Linden

Wat voor meisje was Anne Frank? Welke vriendinnen had ze en wat speelde ze? Hoe kwam ze in het achterhuis terecht en hoe leefde ze daar? Leef mee met een gewoon vrolijk meisje wiens leven overhoop gegooid wordt door de Tweede Wereldoorlog.

Aantal bladzijden: 179

Davidster

Schrijver: Jennifer Roy

Vertaald uit het: Engels door: Margot van Hummel

Dit verhaal gaat over een meisje dat als een van de weinigen het getto in het Poolse Lodz overleefden. De auteur baseert het verhaal op de jeugd van haar tante Sylvia, die in 1939 als 4,5-jarige kleuter met haar familie wordt gedwongen om in het getto van Lodz te gaan wonen. Het viel niet mee, in dit overvolle getto te wonen, onder voortdurende bedreiging!

Aantal bladzijden: 248

Familiegeheim

Schrijver: [Caja Cazemier](#), [Martine Letterie](#)

Eva ontmoet op de begrafenis van haar opa voor het eerst haar tante en nicht. Ze ziet daar ook een oude dame, die zich op de achtergrond houdt. Dat roept vragen bij haar op, over haar familie en over het verleden. (B)

Aantal bladzijden: 187

Groeten van Leo: een kind in Westerbork

Schrijver: [Martine Letterie](#)

Leo is zeven als hij met zijn ouders opgehaald wordt door de politie. Het is 1942. Samen met andere Joodse gezinnen gaat hij naar Kamp Westerbork. Wanneer gaan ze weer naar huis? Verhaal met zwart-witfoto's, gebaseerd op het waargebeurde verhaal van Leo Meijer.

Ik kan nog steeds niet vliegen

Schrijver: [Anna Woltz](#)

De oorlog is voorbij. De zieligste en magerste kinderen mogen een zomer lang naar Denemarken, om aan te sterken bij boeren thuis waar genoeg te eten is. Luuk en Ida zijn twee van de vijfhonderd kinderen die in volle bussen naar vreemde gezinnen worden gebracht. Dit is het verslag van hun zomer.

Aantal bladzijden: 176

In het hol van de leeuw

Schrijver: [Gerard Sonnemans](#)

Illustrator: Walter Donker

Het is voorjaar 1944. De Duitse Wolfgang zit bij de Hitlerjugend. Als bij hem op de boerderij de Nederlandse dwangarbeider Pieter komt werken, worden de verhoudingen in het Duitse gezin volledig op hun kop gezet. Ondanks alles raken Wolfgang en Pieter bevriend. Het boek sluit af met achtergrondinformatie over de Tweede Wereldoorlog. (B)

Juwelen van stras

Schrijver: [Carli Biessels](#)

Illustrator: Martijn van der Linden

Elske woonde een tijdje in het grote huis van tante Gé. Waar haar ouders en haar broers zijn, weet ze niet. Dat is beter zo, want Elske woont daar niet zomaar: het is oorlog, en joodse mensen moeten zich schuilhouden voor de Duitsers. Ook kinderen!

Aantal bladzijden: 92

De kinderen van het Achtste Woud

Schrijver: [Els Pelgrom](#)

Noortje brengt een deel van de oorlog door op een boerderij. Daar valt altijd wel iets te beleven. Op een nacht moet de boerin naar het bos, waar Joodse mensen zich in een hol schuilhouden. Noortje gaat mee, want ze moet helpen bij de geboorte van een baby.

De laatste reis

Schrijver: [Aline Sax](#)

Illustrator: Stijn Felix

Hannah en haar moeder zijn in het laatste jaar van de oorlog naar het concentratiekamp afgevoerd. Hannah's moeder wil dat haar dochter vlucht. Het meisje verstopt zich onder oude kleren en wordt met de hulp van een vrouw die in het kamp werkt in leven gehouden. Omkeerboek met historische feiten over de Tweede Wereldoorlog.

Aantal bladzijden: 51

Leve je weet-wel-wie!

Schrijver: [Peter Smit](#)

Illustrator: Fred Marschall

Niet iedereen was in de Tweede Wereldoorlog tegen de Duitse bezetters. Zoals de vader van Anton. Hij werkt voor de Duitsers. Je moet dus oppassen voor wat je zegt als hij of Anton in de buurt is! Achter in het boek staat informatie over de Tweede Wereldoorlog.

Ondergedoken als Anne Frank: verhalen van Joodse kinderen in de Tweede Wereldoorlog

Schrijver: Marcel Prins, Peter Henk Steenhuis

Illustrator: Marcel van der Drift

Ken je Anne Frank? Ze zat in de Tweede Wereldoorlog ondergedoken in Het achterhuis in Amsterdam. Ze schreef daarover in haar dagboek, dat na de oorlog teruggevonden is. Maar Anne was natuurlijk niet de enige die zich moest schuilhouden voor de Duitse bezetter. Anders dan Anne hebben sommige kinderen de oorlog wel overleefd. In dit boek vind je 14 verhalen van andere onderduikers.

Aantal bladzijden: 206

Oorlog in de klas

Schrijver: [Theo Engelen](#)

Lex is op Roos, zijn Joodse klasgenootje. Zijn vader is lid van de NSB: Lex eist van hem dat hij Roos met rust laat. Maar zij moet toch naar kamp Vught, zijn vader houdt de SS'ers niet tegen. Lex is woedend en wanhopig. Hoe moet hij Roos helpen, als hij niet eens zijn eigen vader kan vertrouwen?

Aantal bladzijden: 124

Oorlog zonder vader

Schrijver: [Martine Letterie](#)

In de oorlog wordt de vader van Frank opgepakt door de Duitsers. Hij moet naar een Duits kamp en de familie blijft ontredderd achter. Eerst komen er nog kaarten van Franks vader, maar dan wordt het stil. En de brief die moeder hem heeft gestuurd, komt terug...

Aantal bladzijden: 183

Oorlogsgeheimen

Schrijver: [Jacques Vriens](#)

Illustrator: Henk Kneepkens

Het dorp in Zuid-Limburg waar de 11-jarige Tuur woont, is bezet door de Duitsers. De dorpskinderen vinden het eerst nog wel spannend, maar ontdekken al snel dat het menens is. De grote mensen houden van alles geheim en zelfs Tuurs beste vriendin blijkt een groot geheim te hebben.

Aantal bladzijden: 158

Oorlogskinderen: trilogie

Schrijver: Beene Dubbelboer, Ian Serraillier, Barbara Gehrts

Drie verhalen over de Tweede Wereldoorlog, verzameld in een kloeke band. **Joël en de veenheks** van Beene Dubbelboer (1976), **Het zilveren zwaard** van Ian Serraillier (1982; en **Geen woord meer** van Barbara Gehrts (1977). De verhalen vertellen over kinderen die slachtoffer waren van de Tweede Wereldoorlog.

Aantal bladzijden: 504

Opgejaagd

Schrijver: [Lydia Rood](#)

Dat de Duitsers in de oorlog het vooral op joodse mensen hadden gemunt, weet je misschien al. Maar wist je dat de nazi's ook fel tegen Sinti waren? Sinti worden ook wel zigeuners genoemd. Maira komt uit een familie van Sinti. Op een dag wordt ze opgepakt en naar Westerbork gebracht. Van daaruit zal ze op de trein gezet worden en naar Auschwitz gaan. Maar Maira verstoppt zich en ziet haar familie zonder haar vertrekken naar dit verschrikkelijke kamp. Alleen haar vader was ontsnapt. Naar hem gaat ze op zoek.

(B)Aantal bladzijden: 170

Scherven in de nacht

Schrijver: [Martine Letterie](#)

Twee Duitse vrienden vluchten in 1938, kort voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, weg uit Duitsland. Ze komen in Westerbork, een vluchtelingenkamp. Het boek bevat informatie over de periode 1930-1940

Aantal bladzijden: 132

De sleutel is gebroken

Schrijver: [Ida Vos](#)

Eva en Lisa moeten in de Tweede Wereldoorlog onderduiken voor de Duitsers omdat ze Joods zijn. Nergens lijken ze veilig; bovendien raken ze ook hun ouders kwijt. Vervolg op: **Witte zwanen, zwarte zwanen.**

Het verbluffende verhaal van Adolphus Tips

Schrijver: [Michael Morpurgo](#)

Vertaald uit het: Engels door: Margot van Hummel

Het is 1943 en de grote oorlog in Europa lijkt voor de Engelse Lily ver weg. Totdat haar vader besluit mee te gaan vechten en het gezin geëvacueerd wordt. En bij al die veranderingen raakt Lily ook nog haar kat Tips kwijt! Lily vertelt daarover in haar dagboek, dat zij jaren later naar haar kleinzoon Boowie stuurt. Die leert daardoor zijn oma beter kennen en begrijpt waarom zij plotseling verdwenen is. Aantal bladzijden: 128

De verboden vraag

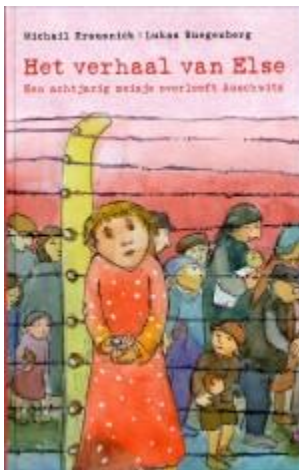
Schrijver: [Michael Morpurgo](#)

Illustrator: Michael Foreman

Vertaald uit het: Engels door: Jenny de Jonge

Muziek maken voor de mensen die naar de gaskamers werden gebracht... dat moesten in de Tweede Wereldoorlog joodse musici doen. Paul Levi heeft dat meegemaakt. Hij vertelt daarover aan een journalist. (B)

Aantal bladzijden: 68

Het verhaal van Else

Schrijver: Michail Krausnick

Illustrator: Lukas Ruegenberg

Else is acht jaar als ze door de nazi's naar een concentratiekamp gestuurd wordt. Dagenlang zit ze in een trein zonder ramen, zonder eten, en met niemand die ze kent. Haar vader doet er alles aan om haar terug te halen.

Het verhaal van Else is echt gebeurd. Pas toen Else zelf oud was, durfde ze te vertellen over wat haar gebeurd was in de Tweede Wereldoorlog. Ingrijpend verhaal vanaf 11 jaar.

Aantal bladzijden: 67

Werken voor de vijand

Schrijver: [Arend van Dam](#)

Jori wil graag weten wat zijn opa in de oorlog deed. Maar wat moet hij met het antwoord van opa? Die stuurt hem een bouwdoos van een vrachtwagen. Opa blijkt als dwangarbeider in opdracht van de Duitsers gewerkt te hebben. Met foto's van opa Albert uit de oorlogstijd.

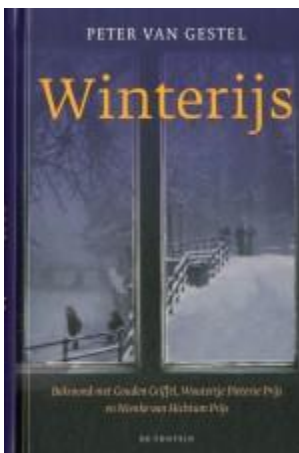

Wie niet weg is wordt gezien

Schrijver: [Ida Vos](#)

Het Joodse meisje Rachel Hartog is acht jaar wanneer de oorlog begint. Alles wordt onbegrijpelijk anders. Van het verduisteren, het dragen van een Jodenster en het van school moeten in het begin tot aan het onderduiken en het verdwijnen van familie en vrienden later. Ida Vos, de schrijfster van dit boek, maakte de oorlog zelf mee en heeft van binnenuit de angst en het verdriet maar ook de hoopvolle dingen beschreven. (B)

Aantal bladzijden: 142

Winterijs

Schrijver: [Peter van Gestel](#)

Het is 1947: Thomas zwerft vaak in zijn eentje door de stad. Zijn moeder is gestorven en aan zijn dromerige vader heeft hij niet zoveel. Als Thomas via zijn vriend Zwaan diens nichtje ontmoet, is hij meteen stapelverliefd op haar. Dan gaat hij een tijdje bij Zwaan en zijn familie wonen en leert hoe het is als je slachtoffer bent van de oorlog. In het verhaal verwerkte de schrijver zijn eigen jeugdherinneringen.

Aantal bladzijden: 256

Witte zwanen, zwarte zwanen

Schrijver: [Ida Vos](#)

Voor Eva, een Joods meisje, en haar familie wordt het leven steeds moeilijker als in 1940 de Duitsers Nederland bezetten.

Heemkundekring
'Erthepe'